

stemmelsen i Kraft igen. Erfaringen er altsaa for, at Bestemmelsen ikke er bleven brugt den Gang, den var gældende, hvad nu end Grunden dertil er, det skal jeg ikke afgøre. Men sikkert er det, som sagt, at der ikke er sket nogen Brug af den. Mulig har Grunden været den, at selve Bestemmelsen indeholder en Slags Modsigelse i sig. Den gaar jo nemlig ud paa at fremme saadanne Byggeforetager, som skulle omskabe den gamle og usunde Del af Byen til at indeholde gode og sunde Boliger, men som jeg fremhævede, er der tilføjet, at der tillige skal være dette Moment til Stede, at man søger at skaffe Arbejderboliger eller Boliger, der sigte til Arbejdernes Vel, frem paa det Sted, hvor Forandringen sker. Og det er vel muligt, at man ikke vil kunne opfylde dette, fordi Grunden paa det Sted, hvor Forandringen sker i den gamle By, har en saa høj Værdi, at man ikke der kan tænke paa at lægge Arbejderboliger eller Boliger, der sigte til Arbejdernes Vel. Det er muligt, at dette har medvirket dertil. Det kan jeg, som sagt, ikke afgøre, men paa den anden Side er det sikkert, at man ikke paa nogen Maade kan opgive det Vilkaar, jeg særlig har fremhævet her, og blot lade Bestemmelsen gaa ud paa, at Staten skal yde Hjælp til at fremme saadanne store Byggeforetager, som tilvejebringe gode og sunde Boliger, i Stedet for usunde Boliger. Det tror jeg ikke, man paa nogen Maade skal komme ind paa, navnlig ogsaa af den Grund, at det saa vist aldeles ikke behøves. Vi se jo hver Dag, at saadanne Forandringer foregaa her i Kjøbenhavn, for altsaa at tage det, der vel har den største Betydning, netop fordi Kjøbenhavn er saa stor en By. Her i Kjøbenhavn foregaa saadanne Forandringer stadig i det mindre, og selv naar det gælder større Foretagender, er der Kapital nok, er der Foretagelse nok til at sætte en saadan Foranstaltning i Gang, uden at Statens Hjælp dertil behøves. Som sagt, jeg tror, at der ikke vil kunne paavises nogen fyldestgørende Grund til nu at kalde denne gamle Bestemmelse, som nu har været død og borte siden 1889, til Live igen. Noget anderledes stiller det sig med Hensyn til Bestemmelsen i § 2, der gaar ud paa at bemyndige Finansministeren til at give billige Laan i Arbejderboliger under de i Paragraffen nærmere anførte Vilkaar. Denne Bemyndigelse, som gælder indtil Udgangen af indeværende Aar, er ganske vist kun bleven benyttet i meget ringe Omfang. Der er i de 10 Aar, Loven har

været i Kraft, kun blevet ydet Laan til 4 Foreninger, nemlig til Arbejdernes Byggeförening i Fredericia med 48,000 Kr., til Kolding Arbejderforenings Byggeförening med 20,000, til Arbejdernes Byggeförening i Aarhus med 100,000 og endelig til Frederiksberg Arbejderforening med 199,000 Kr. Der er saaledes i alt udlånt 367,000 Kr., medens Bevillingen lød paa 1 Mill. Kr., og der er altsaa af Bevillingen kun anvendt lidt over en Tredjedel. Det er saaledes en meget ringe Brug, der har været for denne Bevilling. At Pengene have gjort Nytte, hvor de ere komne hen, derom tvivler jeg ikke, og at der for saa vidt er gjort Gavn med denne Bestemmelse, er sikkert nok. Vil man nu forlange denne Bemyndigelse for Finansministeren til at kunne give saadanne Laan, som der her er Tale om, skal jeg i og for sig ikke gøre nogen Indvending derimod, men jeg tvivler for Resten paa, at der er nogen stærk Trang til at give en Bemyndigelse som den, hvorom der her er Spørgsmaal. Det er jo en given Ting, at der har rejst sig Arbejderboliger Landet over og ganske særlig ogsaa her i Kjøbenhavn, og at det, saaledes som jeg har oplyst, de allerfleste Steder er sket uden nogen Anvendelse af denne Bemyndigelse, som Finansministeren har til at give Statslaan. Jeg tror derfor, at man uden Skade kunde lade den falde bort, men skulde der være stærk Stemning for at fortsætte med den endnu i 10 Aar, saaledes som det foreslaas i det foreliggende Forslag, skal jeg ogsaa være villig til at gaa med dertil, naar man vil — saaledes som jo ogsaa Forslaget gaar ud paa — opretholde de samme Bestemmelser, som hidtil have været gældende for Laanene.

Bramsen: Jeg maa give den højtærede Finansminister Ret i, at § 1 ikke har den Interesse, som § 2 har, og at der ikke er nogen stor Sandsynlighed for, at det Forhold, at Adgangen ikke bliver benyttet meget, vil ændre sig i den kommende Tid, men nogen Sikkerhed kan den ærede Finansminister dog ikke have i den Henseende. Og naar den højtærede Minister har fremhævet, at der her i Kjøbenhavn skulde være en Vanskelighed for at benytte denne Adgang, saa maa jeg dog henlede den højtærede Ministers Opmærksomhed paa, at § 1 tillige gælder for Købstæderne, saa der var dog en Mulighed for, at de Hindringer, der ere til Stede i Kjøbenhavn, og som den højtærede Minister paapegede, ikke ere til Stede eller i Fremtiden ikke